

MODERNE UDDANNELSE I ET MORALSK UDKANTSOMRÅDE

Buddhistiske unge fra Ladakh rejser i stigende grad til de store uddannelsesbyer i Indien for at tage en universitetsgrad. Mange frygter, at det vil føre til kulturtab og moralsk forfald blandt de unge studerende. I denne artikel beskrives den debat om moral, som særligt de unge kvinder må forholde sig til, når de bevæger sig fra det indiske grænseland bag Himalaya til det moralske udkantsområde i storbyen.

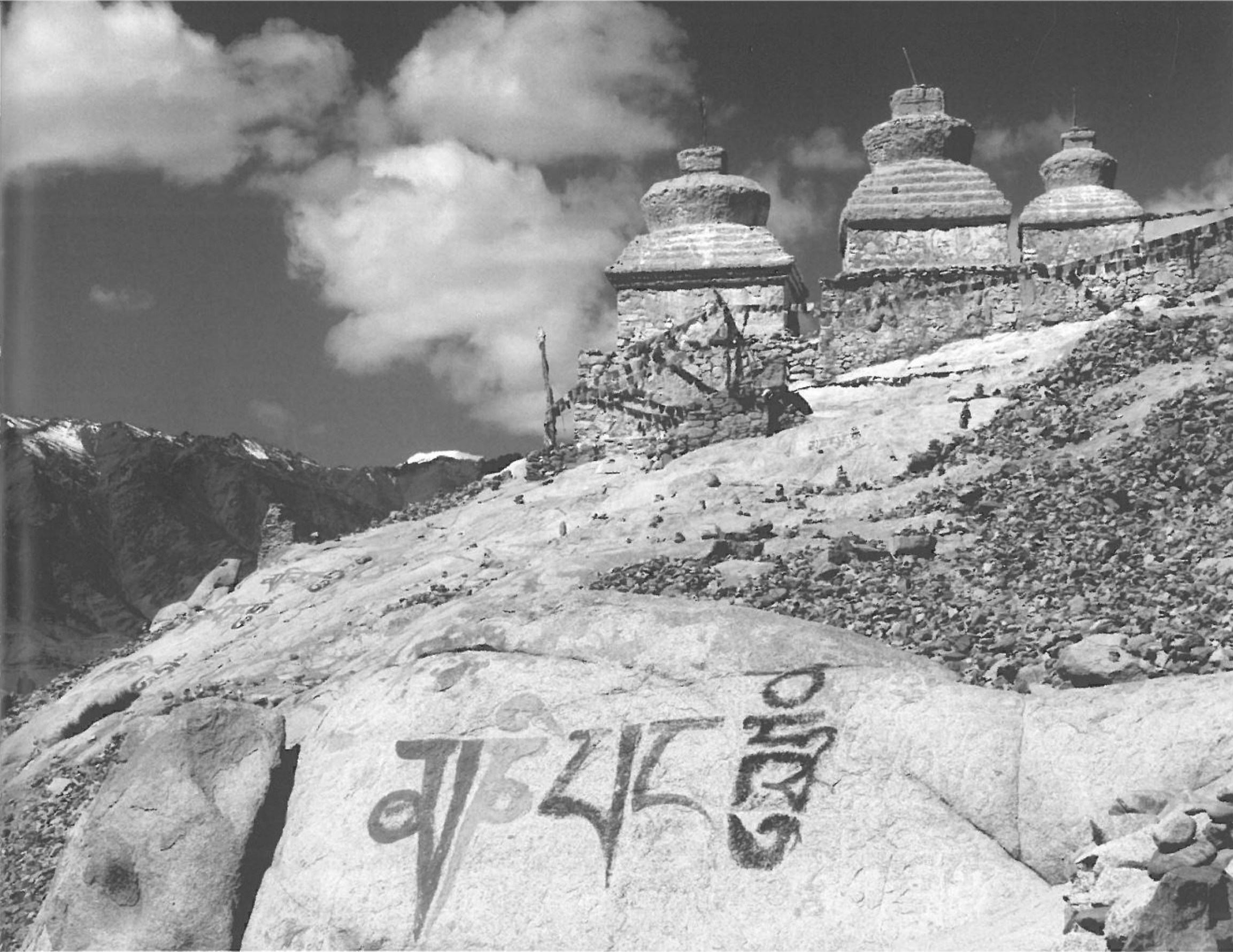
af ELIZABETH WILLIAMS ØRBERG

En varm eftermiddag i april sidder jeg med en gruppe unge mænd fra Ladakh på en af plænerne på Delhi Universitets centrale campus. Mændene er migrerede fra Ladakh for at tage en højere uddannelse i Delhi. Vi er i færd med at diskutere de forskellige problemer og dilemmaer, de møder som minoritet i Delhi: Hvor svært det har været for dem at omstille sig til storbymiljøet i det varme indiske lavland, og hvor svært det har været for dem at forlade deres familie og det kendte miljø i Ladakhs Himalaya-bjerge. Solen er lige begyndt at gå ned

bag de slidte universitetsbygninger, hvilket giver en tiltrængt pause fra den ubønhørlige hede. En te-sælger går omkring på græsset med sin aluminiumskande og skænker te i små plastikkopper til os og andre grupper af studerende. Vi er midt i en diskussion af ladakhi-studerendes problemer med diskrimination på universitetet i Delhi, da Rinchen pludselig rejser sig op. Han slår over i ladakhi og taler hurtigt til de andre studerende, mens han kigger over mod den anden ende af græsplænen. Han siger, at han ser en ung ladakhi kvinde, der sidder

med en indisk mand. De andre rejser sig hurtigt op for at se, mens Rinchen fortæller, at det er fjerde gang, han har set kvinden og manden sammen. Han vil vide, hvad der foregår, siger han og beslutter at gå over og konfrontere hende. Rinchen og tre af de andre studerende går hurtigt i retning af parret i den anden ende af plænen.

Urgyen bliver siddende tilbage sammen med mig. I starten ved jeg ikke, om det er for ikke at lade mig alene tilbage, eller om det er fordi, han ikke ønsker at deltage i konfrontationen. Fra vores plads

kan vi se, at parret i den anden ende af plænen rejser sig og forsvinder ind i universitetets bibliotek. Rinchen og de andre ladakhi mænd har opgivet at få dem i tale og står i ophidset diskussion på plænen. Rinchen gestikulerer kraftigt med armene. Jeg er forvirret over det hastige skift i stemning fra en hyggelig samtale til en intens atmosfære af konfrontation. Jeg er imponeret over, at gruppen kan genkende kvinden som ladakhi på så lang afstand, men forstår ikke fuldstændigt, hvad der får dem til at gå over mod hende. Urgyen vender sig mod mig og

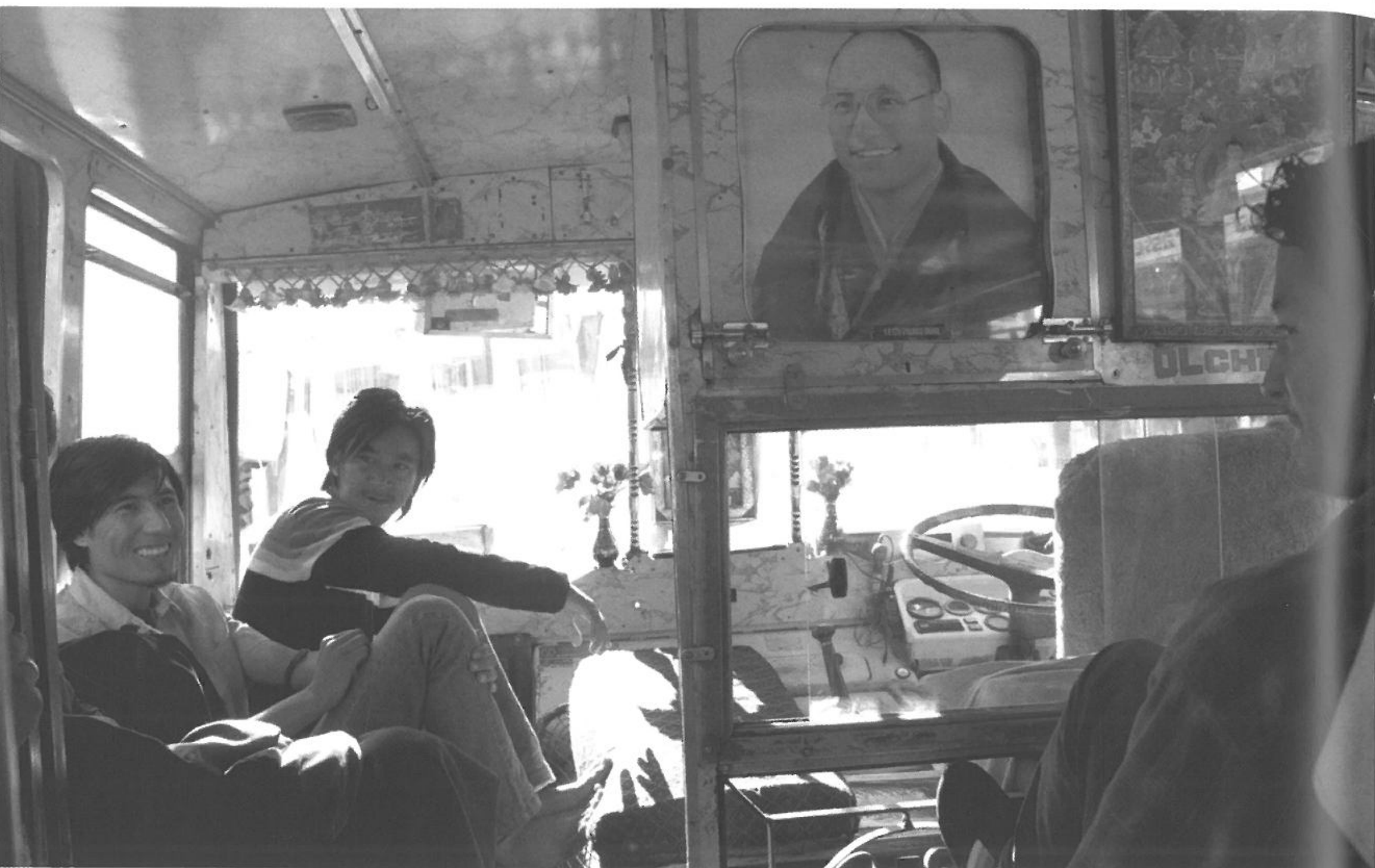
forklarer, at han ikke synes om Rinchen og de andre studerendes forsøg på at blande sig i kvindens valg. Hun skal have mulighed for at gøre, som hun vil, siger han.

Studenter-migranter

Selvom folk fra Ladakh er indiske statsborgere, taler de om indere som et andet folk forskelligt fra dem selv. De studerende fra Ladakh er migranter fra et tørt, koldt og barskt højland klemmt inde mellem grænserne til Pakistan og Kina bag Himalaya-bjergene i det nordvestlige Indien. Den forskel i miljø og livsstil, som de studerende op-

lever, når de migrerer til Delhi, skaber en følelse af at være en særlig etnisk og religiøs minoritet i den generelle indiske befolkning. Denne oplevelse forstærkes af, at folk i Delhi ofte behandler migranter fra Ladakh som fremmede og nedladende betegner dem som kinesere.

Ladakh har historisk haft et tæt forhold til Tibet og Centralasien frem til områdets indføjning i den nye indiske nationalstat ved Indiens uafhængighed i 1947. Ladakhi livsstil, mad, beklædning og familiestruktur såvel som udseende har således mere til fælles med

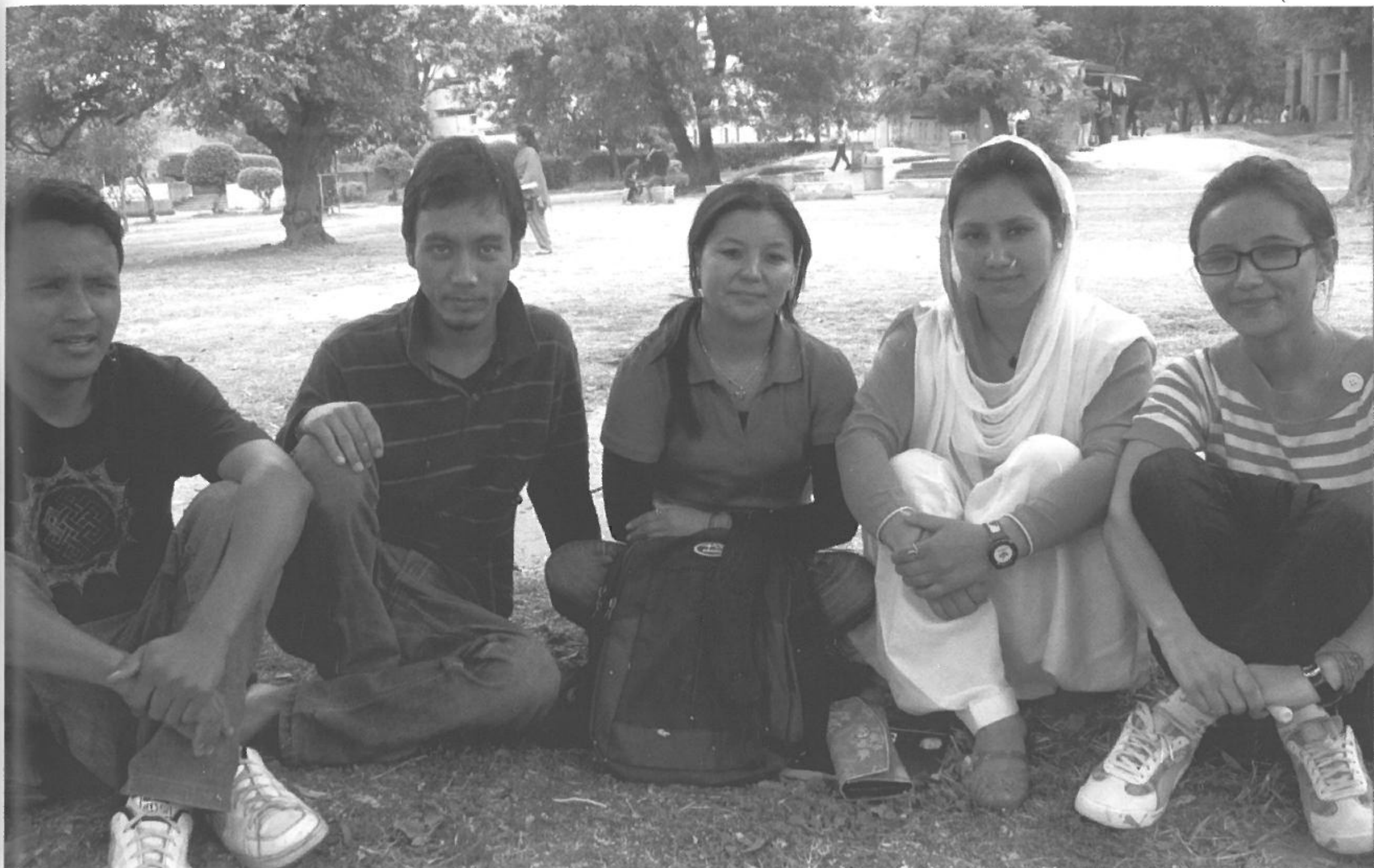
tibetanske og nepalesiske folk end med befolkningen i det nord-indiske lavland. I tilgift er langt størstedelen af folk i Ladakh enten buddhister eller muslimer, mens hinduister udgør flertallet blandt befolkningen i lavlandet. Da Ladakh blev en del af Indien, var der kun ringe forbindelser mellem Ladakh og resten af Indien. Dette har dog ændret sig siden 1970'erne i takt med åbningen af en landevej til hovedbyen Leh, der kan benyttes i sommerhalvåret, og oprettelsen af en flyforbindelse, der giver mulighed for rejser mellem Delhi og Leh hele året for dem, der har råd.

Samtidig er der sket en markant udvikling af samfundet i Ladakh,

herunder også af skolesystemet. Flere og flere familier sender nu deres unge af sted til de større byer i det nordlige Indien for at tage en såkaldt moderne uddannelse og på den måde få adgang til stillinger i det offentlige bureaukrati og i den spirende indiske vidensøkonomi. I min videre samtale med de unge studerende på Delhi Universitets campus viste det sig, at frygten for de moralske konsekvenser af denne moderne uddannelse var med til at fremprovokere deres skarpe reaktion på synet af en kvindelig ladakhi studerende i selskab med en indisk mand. Det er imidlertid ikke lige til at forstå, hvori det umoralske ligger.

Kvinder i det moralske fællesskab

Da Rinchen og de andre studerende vender tilbage, forklarer de, at de ikke vil have, at ladakhi piger går ud med indiske mænd. De frygter, at de vil blive udnyttet eller, som Rinchen siger, ført på vildspor. De synes, det er deres ansvar at advare pigen. Da jeg spørger ind til det, siger han, at hinduer og muslimer har stærke religiøse følelser, der ikke passer til buddhismen. Og kvinden vil være tvunget til at skifte religion, hvis hun forelsker sig i og gifter sig med en inder eller en ladakhi muslim. Samtidig vil hun blive udstødt af det buddhistiske samfund i Ladakh og både afskåret fra sit

hjem og fra at se sin familie. De studerende gengiver forskellige historier om ladakhi kvinder, der har giftet sig med indiske mænd og har det dårligt, fordi de ikke kan besøge deres familie i Ladakh, og hvis nye familie behandler dem dårligt og ikke lader dem gå ud. For at slå pointen fast, bliver det anført, at kvinder, der går ud med ikke-ladakhi og ikke-buddhistiske mænd, er i fare for at begå selvmord.

De mandlige studerende henviser til en traumatisk sag fra 2001 om Dolkar, en ladakhi kvinde, der boede i Jammu, en by i Nordindien, der også har mange ladakhi studerende. Jeg kender allerede sagen fra bladet Ladags Melong:

Mirror of Ladakh. Dolkar havde giftet sig med sin kæreste, Surinder Kumar, imod sine forældres ønske. Surinder var hendes nabo i det lejlighedskompleks, hvor hun boede, mens hun studerede på Jammu Universitet. Hun havde mødt ham på universitetet og var blevet forelsket og gift. Hendes familie havde anmeldt Surinder til politiet for kidnapning, men Dolkar sendte politiet væk og forklarede, at hun var frivilligt gift. Det førte til, at hendes forældre bandlyste hende fra barndomshjemmet. Da Dolkars selvmord først kom frem i Kashmir Times, forklarede artiklen, at Dolkar havde skrevet i et afskedsbrev, at hun savnede Ladakh og havde svært

ved at lægge de søde minder fra sin barndom fra sig. Da historien blev gengivet i Ladags Melong, var den imidlertid tilføjet en anden forklaring af bladets redaktør:

'Både ledere og forældre har forsømt at udvikle videregående uddannelse i Ladakh, og det er den grundlæggende årsag til hendes død og den lidelse, hendes forældre og sikkert mange flere forældre fremadrettet vil opleve. Flere og flere studerende er tvunget til byer som Jammu og Chandigarh for at uddanne sig, og når forældre lader deres teenagerdøtre forlade dem for at bo til leje i disse byer, støder de ofte på en hel række problemer. Endnu værre: Vi har hørt beretninger fra

pålidelige kilder om, at der i Chandigarh er ladakhi piger, der arbejder som callgirls på hotellerne. Hvis folk vælger at lukke øjnene for disse problemer, vil flere forældre meget snart opleve samme lidelse...'

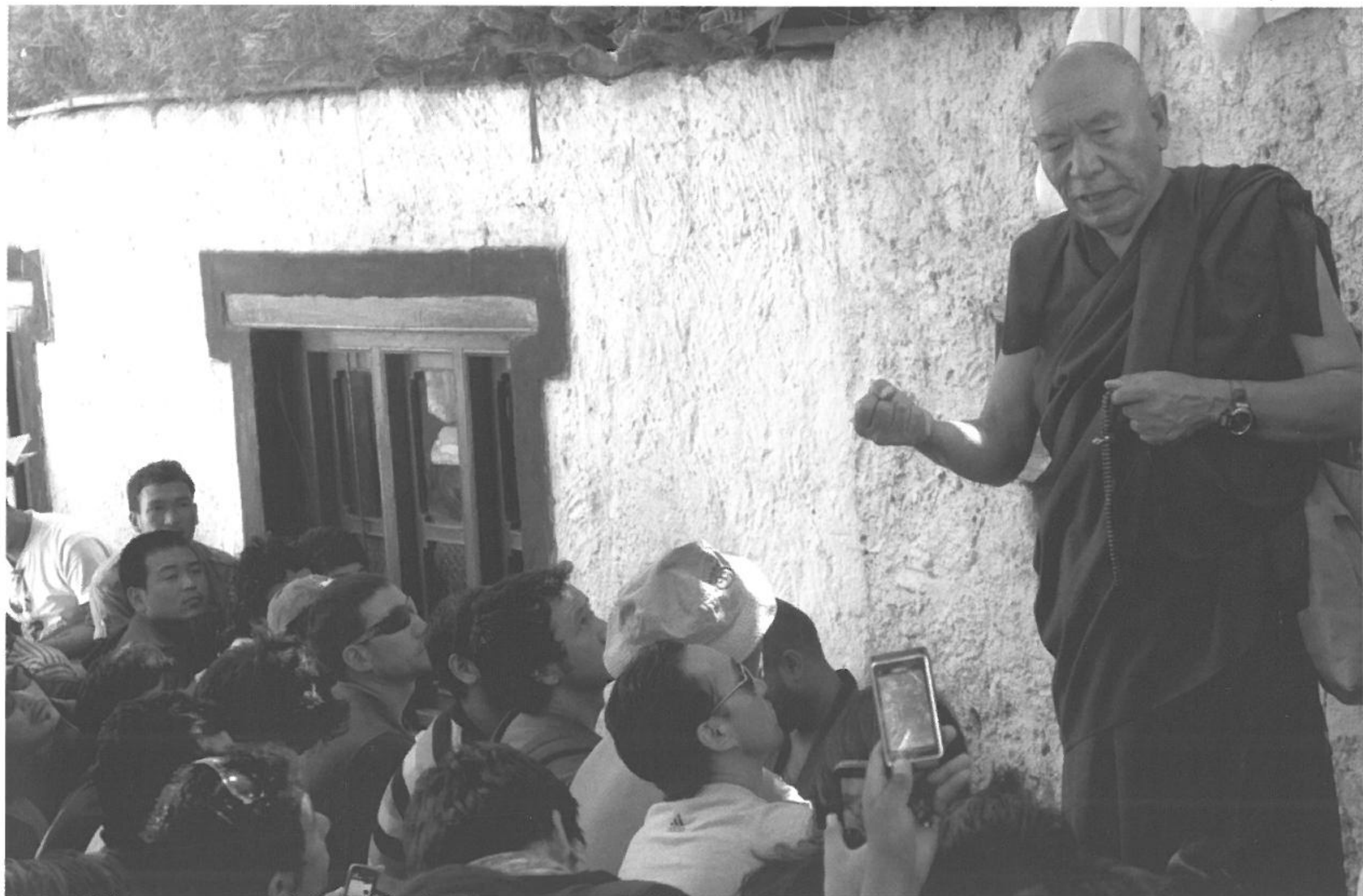
Set fra avisens redaktørs synsvinkel er problemet for ladakhi kvinder ikke udelukkelse fra deres familie og hjem, men snarere, at de er tvunget ud af Ladakh for at tage en uddannelse og både risikerer at forelske sig, at gifte sig med ikke-ladakhier og at ende som callgirls og prostituerede. Bladets oplysninger om prostituerede i Chandigarh affødte stærke reaktioner, ikke mindst fra kvindelige studerende i Chandigarh, som agi-

terede for et forbud mod bladet. De følte sig stemplede som prostituerede og så artiklen som et angreb på deres værdighed og prestige som kvinder, der tog en høj uddannelse.

Moralsk politi

Om der faktisk var ladakhi studerende, der arbejdede som callgirls i Chandigarh, diskuteres fortsat. Flere studerende har fortalt mig, at mange ladakhier helt automatisk antager, at de ladakhi kvinder, de møder på diskoteker, er callgirls og derfor bekræfter historien. Under alle omstændigheder har artiklen og beskyldningerne om prostitution haft massive konsekvenser for ladakhi kvinder bosat

uden for Ladakh. Den sørgelige selvmordssag fungerer som et moralsk målepunkt eller benchmark, som der kan henvises til som bevis for det potentielle moralske forfald, som kvindelige ladakhi studerende risikerer. Heraf følger også behovet for at kontrollere og beskytte kvinderne. Ladakhi kvinder, der studerer uden for Ladakh er blevet potentielle ofre for indiske mænd og risikerer endda at ende i prostitution. Der er derfor brug for, at deres mandlige medstuderende fra Ladakh holder øje med dem og beskytter dem mod en moralsk glidebane, der kan medføre social udstødelse og selvmord. Flere studerende har fortalt, at mandlige studeren-

de agerer som et slags moralsk politi, der også rapporterer om kvindelige studerendes handlinger til de buddhistiske foreninger hjemme i Ladakh.

Den offentlige debat i Ladakh beskæftiger sig ofte med de moralske risici, studerende er udsat for, når de er væk fra deres forældres opmærksomme blik. Unge ladakhier sendes væk fra Ladakh for at få, hvad der betegnes som en moderne uddannelse. Højere uddannelse ses som et helt centralt element i udviklingen af Ladakh og andre udkantsområder i Indien. Samtidig opleves det som om, de studerende, der tager en videregående uddannelse, bevæger sig ud i et moralsk udkants-

område. Moderne uddannelse ses som noget, der leder til øget materialisme og forbrug, individualisme, egoisme og pengefiksering og altså også til mulige alvorlige problemer som depression, prostitution og selvmord. Når forbindelsen mellem uddannelse og moralsk forfald drages, sker det ofte med reference til sagen fra Jammu i 2001. Det er da også denne sag, der er de unge mandlige studerendes endelige reference i deres diskussion med mig.

Diskussionen om de moralske problemer ved uddannelse fokuseres således på de kvindelige studerendes adfærd, hvilket afspejler kvinders position som en slags moralske barometre i mange

samfund. Kvinders adfærd og ry er samtidig ofte udslagsgivende for deres og deres forældres mulighed for at få dem godt gift. I Ladakh har denne optagethed af de unge kvinders adfærd og kroppe imidlertid også en politisk baggrund. Bekymringen for tabet af etnisk og religiøs etnicitet og den overvågning af de kvindelige studerende, den resulterer i, kan forstås i sammenhæng med det intense fokus på religiøs konvertering i Ladakh. Konvertering er således centralt i den spændte og politisk vigtige relation mellem de forskellige religiøse grupper i regionen, hvor det demografiske styrkeforhold mellem grupperne er et vigtigt emne. Dette styrkeforhold

er blevet udslagsgivende for de forskellige gruppers repræsentation såvel politisk som i det offentlige bureaukrati, og det mobiliseres på den baggrund til at understrege vigtigheden af religiøse forskelle i almindelige ladakhiers selvforståelse. Da kvinder i modsætning til mænd forventes at konvertere (og dermed svække deres oprindelige religiøse gruppe) i forbindelse med interreligiøse ægteskaber, har tværreligiøse forhold før medført uroligheder i Ladakhs hovedstad Leh, ligesom de har ført til boykot af relationer på tværs af religiøse grænser. Ægteskab på tværs af religiøse grænser er blevet bandlyst af såvel Ladakh Buddhist Association (Foreningen af Buddhister i Ladakh) som de to foreninger for muslimer i Ladakh (henholdsvis Foreningen af Shiamuslimer i Ladakh og Foreningen af Sunnimuslimer i Ladakh).

Tvivl og dilemmaer på moralens kant

Når unge ladakhier studerer i det indiske lavland, er spændingerne mellem de religiøse grupper hjemme i Ladakh stadig fremtrædende. Men grupperne af ladakhier uden for Ladakh er små, og de går ofte på tværs af religiøse skel. Fra de studerendes side arbejdes der i flere initiativer på at skabe et positivt fællesskab mellem buddhistiske og muslimske studerende fra Ladakh. Rinchen og flere andre af de unge mænd på plænen denne eftermiddag i Delhi spiller fremtrædende roller i disse initiativer. Flere studerende engagerer sig også religiøst i et opgør med modsætningsforholdet mellem de to religiøse grupper. Parallelt med deres moderne uddannelse søger de buddhistiske stu-

derende en slags moralsk uddannelse i gennem foreninger og buddhistiske centre i Delhi, hvor de ofte får adgang til et syn på religion, der fremhæver det fællesmenneskelige i stedet for grænsedragningen til andre religiøse samfund.

Hvis tværreligiøse ægteskaber ses som umoralske hjemme i Ladakh, er situationen ikke helt så sort-hvid for de studerende. Diskussioner blandt de studerende om kærlighed, spændinger mellem de religiøse samfund og moral er meget almindelige. De drejer sig ofte om forskellen mellem forventningerne hjemmefra og den livsstil og de holdninger, som de unges uddannelse og deres møde med storbyen skaber. De unge ladakhier benytter deres uddannelse og deres oplevelser i mødet med Indien uden for Ladakh til at kaste et kritisk blik på dem selv og deres samfund. I den proces bliver de studerende opmærksomme på konflikter mellem deres eget liv og det, de opfatter som deres samfunds forventninger til dem. Det fører til moralske dilemmaer eller moralske sammenbrud i de studerendes hverdag, som når de mandlige studerende vælger at konfrontere kvinden og hendes indiske ven i beskrivelsen ovenfor.

Det er ikke kun den unge kvinde, der bevæger sig på kanten af det moralske i situationen. Også Rinchen og hans venner er på kanten af det tilladelige. Rinchen forklarer senere, at han føler, det ligger dybt i ham at reagere stærkt, når han ser en kvinde fra Ladakh, som ser ud til at være på vej ud over den moralske kant. På den anden side mener han, at kvinder skal være frie til at tale med dem, de vil, og at mennesker i det hele taget må relatere til hin-

anden på grundlag af deres fælles menneskelighed – ikke deres religiøse forskelligheder. Denne eftermiddag på Delhi University vinder argumentet for at beskytte ladakhi kvinder imod den moralske glidebane med henvisning til den tragiske, men gamle selvmordssag fra Chandigarh. Rinchen og hans venner vælger at konfrontere kvinden. Kvinden og hendes ven er dog hurtigere end dem, og de unge mænd vender uforløste tilbage. I stedet fortsætter diskussionen om sammenhængen mellem Ladakh, moral og kvinders handlinger over endnu en kop te på universitetets græsplæne. ■

Forslag til videre læsning

Smith, S. H. (2009) *The Domestication of Geopolitics: Buddhist-Muslim Conflict and the Policing of Marriage and the Body in Ladakh India*, *Geopolitics*, 14(2), s. 197-218

Lambek, M. (2010) *Introduction. I: M. Lambek (ed.) Ordinary Ethics: Anthropology, Language and Action*, s. 1-16

Zigon, J. (2009) *Within a Range of Possibilities: Morality and Ethics in Social Life*. *Ethnos*, 74(2), s. 251-276

ELIZABETH WILLIAMS ØRBERG ER PH.D.-STIPENDIAT PÅ INSTITUT FOR KULTUR OG SAMFUND, AARHUS UNIVERSITET. HUN ER VED AT FÆRDIGGØRE SIN AFHANDLING OM BUDDHISME BLANDT STUDERENDE FRA LADAKH I DELHI. ELIZABETH HAR LAVET I ALT ET ÅRS FELTARBEJDE BLANDT STUDERENDE OG DERES FAMILIER I HENHOLDSVIS DELHI OG LADAKH.

Alle fotos af forfatteren

